Inzet EU Fondsen

Document geüpdatet op 24/06/2026.

Cohesiebeleid 2
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling 2
Interreg 3
Fonds voor een rechtvaardige transitie 4
Europees Sociaal Fonds Plus 5
Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur 5
Gemeenschappelijk Landbouwbeleid 6
Herstel- en veerkrachtplan (RRF) 6
Sociaal klimaatfonds 7
Horizon Europe 7
Innovatiefonds 9
LIFE 9
Connecting Europe facility 10
Digital Europe 11
EIB en InvestEU: 11

Belgische spelers (publiek en privé) kunnen rekenen op de volgende Europese financieringsbronnen voor energie en klimaat.

Tabel 1: Overzicht van de Inzet van EU-fondsen per dimensie van de energie-unie

Programma's	Decarbonisatie	Energie-efficiëntie	Energie-zekerheid	IEM	Onderzoek, innovatie en concurrentie-vermogen
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling	X	X			X
Fonds voor een rechtvaardige transitie	X				
Europees Sociaal Fonds Plus	X				
Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur	X				
Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)	X				X
Innovatiefonds	X	X			X
Horizon Europe	X	X			X
LIFE - Clean Energy transition	X	X			X
LIFE Climate change mitigation and adaptation	X				
Connecting Europe facility	X		X	X	

Digital Europe Programme	X				X
InvestEU	X	X	X	X	X
Plan voor Herstel en Veerkracht, RRF	X	X			X
REPowerEU	X	X	X	?	X

De meeste van de hieronder beschreven fondsen zijn relevant voor meerdere dimensies, en alle voor de dimensie 'koolstofarm'.

Cohesiebeleid

Onder het Meerjarig Financieel Kader 2021-2027 heeft België 2,5 miljard euro aan EU-middelen en 2,4 miljard euro aan nationale medefinanciering vastgelegd, voor een totaal van 4,9 miljard euro (lopende prijzen) [1], in het kader van het cohesiebeleid om haar groene en digitale overgang te versnellen en de ontwikkeling van een concurrerende, innovatieve en inclusieve economie te ondersteunen.

Het cohesiebeleid omvat:

- ESF+: Europees Sociaal Fonds + (1,3 miljard euro aan EU-middelen)
- EFRO: Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (992 miljoen euro voor België)
- CF: Cohesiefonds (niet toegankelijk in België)
- ETC: Doelstelling Europese territoriale samenwerking (Interreg), gefinancierd uit het EFRO (369 miljoen euro in totaal voor België)
- JTF: Fonds voor een rechtvaardige transitie (182 miljoen euro aan EU-middelen voor België)
- EFMZVA: Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur

De strategie en de details van deze investeringen worden uiteengezet in de partnerschapovereenkomst[2] tussen België en de Commissie en in de regionale operationele programma's.

In de Belgische partnerschapsovereenkomst van 2022 is 312 miljoen euro (2021-2027) vastgelegd voor de bijdrage van de Belgische EFRO-programma's aan klimaatactie.[3] In 2025 schatte de Europese Commissie de totale bijdrage van al deze klimaatactiefondsen in 2025 op 703 miljoen euro in 2021-2027,[4] waarvan 44% via het EFRO of 309 miljoen euro. Het meest recente bedrag dat in juni 2026 beschikbaar is, is 319 miljoen euro aan Europese EFRO-middelen: 169 miljoen euro in Wallonië, 104 miljoen euro in Vlaanderen en 46 miljoen euro in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.[5]

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

Het EFRO heeft betrekking op bredere regionale ontwikkeling, met inbegrip van onderzoek en innovatie, steun aan kmo's, energie-efficiëntie en hernieuwbare energie, alsook op de mobiliteit en de groene transitie. Het EFRO is een van de weinige EU-financiering die beschikbaar is voor infrastructuurprojecten, hoewel er steeds minder nadruk wordt gelegd op dit aspect.

De operationele programma's van EFRO/EFRO worden in België op regionaal niveau beheerd.

- Vlaanderen: (bijna 600 miljoen, waarvan 276 miljoen uit de EU): 83 miljoen euro van de EU is gepland voor de groene transitie, verdeeld over 17,7 miljoen euro voor de energie-efficiëntie van particuliere en sociale woningen en openbare gebouwen, 13,8 miljoen euro voor hernieuwbare

[1] https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/BE/21-27#financing données au 17/04/2026
[2] Accord de partenariat avec la Belgique — 2021-20277, European Commission, 16/12/2022 https://commission.europa.eu/publications/partnership-agreement-belgium-2021-2027_en
[3] Partnerschapsovereenkomst met België – 2021-2027, Europese Commissie, 16/12/2022, p61 https://commission.europa.eu/publications/partnership-agreement-belgium-2021-2027_en
[4] Europese Commissie, Environmental Implementation Review 2025 – Belgium, 08/07/2025
[5] https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/21-27-Cohesion-policy-tracking-climate-action-and-/mdt2-qvkd data on 08/06/2026

energie, 27,3 miljoen euro voor adaptatie (aanpassing aan de klimaatverandering) en 25 miljoen euro voor duurzame stedelijke mobiliteit. 40% van de programmabegroting (met inbegrip van medefinanciering) is bestemd voor de groene transitie. [6]

- Wallonië (1,5 miljard euro, waarvan bijna 0,6 miljard euro aan EU-middelen): Prioriteiten zijn onder meer de transitie naar intermodale en multimodale mobiliteit, de energie-efficiëntie van openbare gebouwen, de circulaire economie en het duurzaam gebruik van hulpbronnen, en de transitie van werknemers naar de sectoren energie, groene banen, bouw en groene transitie.[7] Ongeveer 37% van de programmabegroting (inclusief medefinanciering) is bestemd voor energie en klimaat.[8] 500 miljoen euro wordt toegewezen voor de bredere groene transitie, waaronder 200 miljoen euro van de EU.[9]
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest (303 miljoen euro, waarvan 121 miljoen euro van de EU): 45% werd geprogrammeerd in het kader van de milieuprioriteit, met inbegrip van energie-efficiëntiemaatregelen (30%), circulaire economie (10%) en groene infrastructuur (5%) in stedelijke gebieden. De geselecteerde projecten hebben tot doel de energieprestaties van 99.400 m² van openbare gebouwen te verbeteren. Zij voorzien in een vermindering van de uitstoot van broeikasgassen met 1.703,3 miljoen ton CO2-equivalent.[10] 52 miljoen euro is toegewezen voor doelstelling 2 voor de groene transitie.

Interreg

Interreg is een van de instrumenten waarmee de Europese Unie grensoverschrijdende, transnationale en EU-brede samenwerkingsprojecten financiert. De financiële middelen voor de ondersteuning van projecten zijn afkomstig uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling. Interreg beoogt het grensoverschrijdend oplossen van gezamenlijke uitdagingen in domeinen zoals onderzoek en innovatie, klimaatmitigatie, klimaatadaptatie, duurzaam transport, duurzame energie, biodiversiteit, gezondheid, arbeidsmarkt, levenslang leren en zo meer.

De Belgische Gewesten zijn betrokken bij de volgende programma's:

- Voor grensoverschrijdende samenwerking (alleen voor grensregio's/provincies)
  - Interreg VI-A Grote Regio (Frankrijk-België-Duitsland-Luxemburg) heeft 4 energieprojecten met Belgische partners gesteund.[11]
  - Interreg VI-A Vlaanderen-Nederland heeft 17 projecten voor het milieu gefinanceerd.[12]
  - Interreg VI-A Maas-Rijn (NL-BE-DE) heeft 16 projecten voor een groener, CO2arm gebied gefinanceerd[13]
  - Interreg VI-A Frankrijk-Wallonië-Vlaanderen heeft 18 projecten voor klimaatadaptatie gefinanceerd.[14]
- Voor interregionale samenwerking tussen actoren uit verschillende Europese regio's
  - van Vlaanderen met de andere Noordzeelanden: Interreg VI-B Noordzee heeft 28 projecten met belgische partners gefinanceerd over klimaat en energie.[15]

---

[6] Vlaamse EFRO Cel, 30/01/2026
[7] Wallonië 2021-2027, operationeel programma EFRO/JTF, (bijgewerkt op 14/02/2023)
[8] Berekeningen van klimaatdiensten, RSO1.1.029., RSO1.1.030, RSO2.1., RSO2.6, RSO3.2. in vergelijking met de totale EFRO-middelen (zonder Fonds voor een rechtvaardige transitie)
[9] Cijfers verstrekt door de Waalse EFRO-eenheid, 22/01/2026
[10] Brussels Hoofdstedelijk Gewest, operationeel programma van het EFRO 2021-2027, kerncijfers en voortgang van het programma (31/01/2024), blz. 10; 52 miljoen euro is geprogrammeerd voor doelstelling 2 voor de groene transitie
[11] https://interreg-gr.eu/projets-2021-2027/ 24/06/2026
[12] https://interregvlaned.eu/projecten?period=9042&theme=9044&search= 24/06/2026
[13] https://www.interregmeuserhine.eu/nl/projecten/?t=1528&c=1527&p=2 24/06/2026
[14] https://www.interreg-fwvl.eu/nl/projecten?project_category=All&combine=&partners_name=&priority_axis%5B92%5D=92 24/06/2026
[15] https://www.interregnorthsea.eu/explore-projects?countries%5B%5D=16&field_project_priority=All&field_topics=54&field_project_status=All&field_project_type=All&search_api_fulltext= (green mobility, green energy, climate resilience, energy efficiency).24/06/2026

- van de 3 regio's met Noord-Frankrijk, West-Duitsland, Nederland, Luxemburg en Ierland: Interreg VI-B Noordwest-Europa. Het heeft 22 innovatieve investeringsprojecten met belgische partners voor klimaat-actie gefinanceerd[16] en 19 projecten voor energie transitie.[17] Deze Interreg is de enige die toegankelijk is voor actoren uit het BHG.

- Voor proefprojecten
  - European Urban Initiative heeft 4 projecten[18] in Belgische steden gesteund.
  - Het interregionale innovatie-investeringsinstrument (I3) heeft 18 Belgische projecten[19] gesteund ter ondersteuning van de slimme specialisatie van regio's voor de groene transitie.
- Voor de uitwisseling van ervaringen met alle andere Europese regio's om de doeltreffendheid van overheidsinvesteringen te vergroten
  - Interreg Europe heeft 27 projecten met belgische overheidsactoren voor energie, klimaat en net-zero mobiliteit[20]
  - URBACT heeft 10 projecten met Belgische steden en gemeenten gesteund.[21]
  - INTERRACT voor kennisuitwisseling tussen de beheersautoriteiten van cohesiebeleidsfondsen
  - ESPON heeft 4 studies over territoriale cohesie gefinanceerd met belgische partners.[22].

Dankzij actuele gegevens van de Commissie kan de bijdrage van Interreg aan de doelstelling van de groene transitie worden geraamd op 34%[23] van de totale Interreg-financiering (alle landen samen). Dit is de eerste doelstelling op het gebied van financiering:
- met nationale/regionale medefinanciering van 4,8 miljard euro;
- alleen voor EU-financiering van 3,6 miljard euro.

Landspecifieke gegevens zijn niet beschikbaar.

Fonds voor een rechtvaardige transitie

Het Fonds voor een rechtvaardige transitie (*Just Transition Fund* of JTF) ondersteunt de ontwikkeling van een koolstofarme, circulaire en energie-efficiënte economie, waarbij wordt gezorgd voor wereldwijde economische diversificatie en een eerlijke klimaattransitie. In België is dit fonds alleen toegankelijk voor Doornik, Bergen en Charleroi.

Er is 345 miljoen euro vastgelegd voor het Fonds voor een rechtvaardige transitie, waarvan 144 miljoen euro van de EU. Met name wordt 169 miljoen euro gebruikt voor de financiering van het koolstofvrij maken van de regionale industrie (23 miljoen euro voor de koolstofarme aspecten van kmo's). 118 miljoen euro is bestemd voor de sociaal-professionele omscholing van werknemers en 35 miljoen euro voor onderzoeks- en innovatieactiviteiten.[24]

[16] https://www.nweurope.eu/search_projects?search_term=&priority=19&so=-1&country=22&region=-1 26/06/2026
[17] https://www.nweurope.eu/search_projects?search_term=&priority=20&so=-1&country=22&region=-1 26/06/2026
[18] https://www.urban-initiative.eu/ia-cities?field_thematic_interests_target_id=All&field_country_target_id=3838&field_call_for_proposal_target_id=&field_related_eu_cohesion_policy_target_id=All&field_term_status_target_id=All 12/06/2026
[19] https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-results;programCode=I3?order=DESC&pageNumber=1&pageSize=50&sortBy=title&isExactMatch=true&frameworkProgramme=44416173&countries=20000839 12/06/2026
[20] https://www.interregeurope.eu/search-approved-projects?keywords=&topics%5B2008%5D=2008&topics%5B1436%5D=1436&topics%5B1422%5D=1422&topics%5B1437%5D=1437&topics%5B1438%5D=1438&topics%5B1442%5D=1442&countries%5B24%5D=24&programme%5B1993%5D=1993 26/06/2026
[21] https://urbact.eu/networks?title=&network_type=All&theme=1360&status_of_network=All&city=All&topic=All&country=28&page=1 26/06/2026
[22] https://www.espon.eu/projects?f%5B0%5D=countries%3ABelgium&f%5B1%5D=thematic_action_plans%3AClimate-Neutral%20Territories 26/06/2026
[23] https://cohesiondata.ec.europa.eu/funds/interreg/21-27#financieringsgegevens op 08/06/2026
[24] Cijfers verstrekt door de Waalse EFRO-cel, 22/01/2026

Gewijzigde veldcode

Europees Sociaal Fonds Plus

In het kader van het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) wordt in 2021-2027 ruim 1,2 miljard euro (prix courants) geïnvesteerd in sociale cohesie en werkgelegenheid. Aan het begin van de programmering werd verwacht dat ongeveer 16% van de financiering zou bijdragen aan groene vaardigheden en banen.[25]

Het ESF bestaat uit vijf operationele programma's: ESF Vlaanderen, ESF Wallonië-Brussel, ESF Brussels Hoofdstedelijk Gewest, ESF Duitstalige Gemeenschap en ESF Federaal:

- Het operationele programma van het ESF+ Wallonië-Brussel (Waals Gewest en Franse Gemeenschap) 2021-2027 voorziet in iets meer dan 130 miljoen euro om bij te dragen aan groene vaardigheden en banen en de groene economie. Van de in totaal 780 miljoen euro van de EU komt dit overeen met 16,8%. Van het totaal van 1678 miljoen euro, inclusief de regionale bijdrage, komt dit overeen met 7,8%.
- In het kader van het operationele programma ESF+ Vlaanderen 2021-2027: Bijna 50 miljoen euro van de EU is door de VDAB (met 75 miljoen euro aan medefinanciering) geïnvesteerd in opleiding om deze groene vaardigheden en banen te ontwikkelen. Dit komt overeen met iets meer dan 10% van het programma. Deze cursussen zijn beschikbaar in de hele Nederlandstalige Gemeenschap, ook in Brussel).
- Het operationele ESF+-programma van de Duitstalige Gemeenschap leverde bijna 1,7 miljoen euro op om bij te dragen aan groene vaardigheden en banen en de groene economie. Op een totaal van 9,8 miljoen euro van de EU komt dit overeen met 8,7%. Van het totaal van 20 miljoen euro, inclusief de bijdrage van de Gemeenschap, komt dit overeen met 8,7%.
- Het operationele programma ESF+ voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voorziet in een bijdrage van 5,1 miljoen euro voor groene banen, ter bevordering van synergieën met het regionale klimaatenergieplan. Op een totaal van 53,3 miljoen euro van de EU komt dit overeen met 9,6%. Van het totaal van 133 miljoen euro, inclusief de regionale bijdrage, komt dit overeen met 3,8%. Deze cijfers omvatten technische bijstand.
- Het federale ESF+-programma (59 miljoen euro) dekt voedselhulp aan de meest behoeftigen van 2023-2024, maar dit programma is minder relevant voor het nationale energie- en klimaatplan.

In totaal wordt iets meer dan 200 miljoen euro van het ESF+ toegewezen aan de groene transitie, d.w.z. 16% van de EU-bijdrage (1,2 miljoen euro) en 7,2% van het totale bedrag (2,8 miljoen euro) door de integratie van regionale of communautaire bijdragen.

Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur

Dit minder bekende fonds heeft naast de rechtsgrondslag van het gemeenschappelijk visserijbeleid ook een milieurechtsgrondslag (artikel 192 VWEU). Het heeft een bedrag van dezelfde orde van grootte (6,1 miljard euro) als het LIFE-programma (5,4 miljard euro).[26] Maar niet alles is voor de groene transitie. Het is relevant voor duurzamere visserijprojecten. Het is alleen beschikbaar in Vlaanderen en Wallonië (voornamelijk voor aquacultuur).

In het kader van het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (EFMZVA) zal de Belgische visserijsector met 40,3 miljoen euro (2021-2027) worden ondersteund via investeringen voor een duurzamere visserij.[27]

[25] Europese Commissie, EU-landenverslag 2023 – België, blz. 40.
[26] N. Vander Putten, *Funding the Green, Environmental Governance THrough Spending and Its Effectiveness-related Risks,* 29/10/2025, blz. 8.
[27] Commission européenne, EU 2023 Country Report - Belgium p.28

Deze investeringen zullen voornamelijk gericht zijn op de naleving van de aanlandingsverplichting en het voorkomen van teruggooi op zee, alsook op verbetering van de veiligheid, gezondheid, hygiëne en arbeidsomstandigheden op vissersvaartuigen.

Er zal ook prioriteit worden gegeven aan innovatie (bv. e-identificatie van niet-commerciële en bedreigde soorten, nieuwe digitale tools voor gegevensverzameling via beeldanalyse voor de herkenning/identificatie van soorten) en het duurzame en toekomstgerichte beheer van de visbestanden, met name door ondersteuning van de visserijcontrole en het verzamelen van wetenschappelijke gegevens.

Het fonds zal ook steun verlenen voor energie-efficiëntie en decarbonisatie in de visserij, de aquacultuur en de visverwerkende sector. Wat aquacultuur betreft, zal diversificatie van de gekweekte aquacultuursoorten worden bevorderd, wat ook gevolgen zou moeten hebben voor de opzet van de visverwerking.

Tot slot zal België zich wat de duurzame blauwe economie betreft richten op de ontwikkeling van zijn kustgebieden via een plaatselijke actiegroep.

In totaal wordt de Belgische visserijsector ondersteund met 40,3 miljoen euro (2021-2027) om te investeren in duurzamere visserij.[28]

Volgens de Commissie **zou in 2025 14,3 miljoen euro worden toegewezen aan het milieu**.[29]

Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Ook alleen toegankelijk in Vlaanderen en Wallonië biedt het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB, 270 miljard euro voor de EU, 2,8 miljard euro voor BE) zowel rechtstreekse financiële steun aan landbouwers als financiering voor de ontwikkeling van plattelandsgebieden. Het GLB heeft een streefcijfer van 40% voor klimaatactie.

België is het enige Europese land dat twee GLB-plannen voorlegt, met een Vlaams plan en een Waals plan. De twee plannen vertegenwoordigen een totaal budget van ruim 2,8 miljard euro, waarvan 1,3 miljard euro voor Vlaanderen en 1,5 miljard euro voor Wallonië. Van het totale budget van de gewesten gaat ruim 900 miljoen euro naar milieudoelstellingen, klimaatdoelstellingen en ecoregelingen en 100 miljoen euro naar jonge landbouwers.

Voor België heeft de Europese Commissie de totale bijdrage van het GLB aan het milieu geraamd op 867,5 miljoen euro in 2021-2027: 611,4 miljard euro via steun aan landbouwers en 256,1 miljoen euro via het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling.[30]

Herstel- en veerkrachtplan (RRF)

Het Belgische herstel- en veerkrachtplan, dat wordt gefinancierd door de herstel- en veerkrachtfaciliteit (RRF), omvat 95 investeringsprojecten en 35 hervormingen, die tegen eind 2026 moeten zijn voltooid.

Meer specifiek op het gebied **van energie werd in november 2023 het RepowerEU-hoofdstuk van België** goedgekeurd. Het omvat vier nieuwe hervormingen en 17 nieuwe investeringen, evenals zeven investeringen die van het oorspronkelijke plan zijn overgedragen, en één versterkte investering

[28] Europese Commissie, EU-landenverslag 2023 – België, blz. 28.
[29] Europese Commissie; Country Report Belgium, *Environmental Implementation Review* 2025. 08/07/2025, blz. 47
[30] Europese Commissie; Country Report Belgium, *Environmental Implementation Review* 2025. 08/07/2025, p 47

om bij te dragen aan de doelstelling van het REPowerEU-plan om Europa ruim vóór 2030 onafhankelijk te maken van Russische fossiele brandstoffen. Dit hoofdstuk is gericht op het bevorderen van energie-efficiëntie in gebouwen, het koolstofvrij maken van de industrie, het versnellen van de uitrol van hernieuwbare energie, het verhogen van de productie en het gebruik van hernieuwbare en niet-fossiele waterstof en het koolstofvrij maken van het wegvervoer.

Het totale plan is goed voor 5,3 miljard euro, gefinancierd door de EU. 0,2 miljard EU-bijdrage wordt toegewezen voor het RePowerEU-hoofdstuk over energie. Deze twee cijfers omvatten geen nationale medefinanciering omdat de FOD BOSA ons in dit verband geen geactualiseerde cijfers heeft verstrekt.

65,22% van de financiering draagt bij aan de doelstelling van duurzaamheid en klimaat. Projecten zullen geen negatieve gevolgen voor het milieu kunnen hebben ("geen ernstige afbreuk doen").

Toen het plan voor het laatst werd bijgewerkt op 12 juni 2026, werd de bijdrage aan de klimaatdoelstellingen geraamd op 45,6% van het plan en 70,32% van het REPowerEU-hoofdstuk.

Sociaal klimaatfonds

Er wordt gewerkt aan een Belgisch plan voor het Sociaal Klimaatfonds (2026-2032) van 1,66 miljard euro. Het is bedoeld om kwetsbare huishoudens en kleine bedrijven te helpen, zodat de transitie voor iedereen rechtvaardig blijft. Met artikel 192 VWEU als rechtsgrondslag wordt het sociaal klimaatfonds gevoed door inkomsten uit het EU-emissiehandelssysteem (EU-ETS) in 2026 en vanaf 2027 door inkomsten uit ETS2 (het EU-emissiehandelssysteem voor emissies van gebouwen, wegvervoer en andere sectoren (ETS-2).

Volgens de op Europees niveau goedgekeurde verdeelsleutel komt België in aanmerking voor financiering van **1,656 miljard euro voor** de periode **2026-2032.** Bovendien zullen de Belgische regeringen **25% van de totale kosten van het plan moeten medefinancieren,** d.w.z. **552 miljoen euro. De totale begroting van het Belgische sociaal klimaatplan** zal dus **2,208 miljard euro bedragen.**

Horizon Europe

Het kaderprogramma voor Onderzoek en Innovatie Horizon Europe (95,5 miljard euro) is bijzonder relevant voor de ondersteuning van publieke en particuliere actoren die actief zijn op het gebied van onderzoek en innovatie inzake klimaat en energie. Bijzonder relevant voor dit plan zijn de volgende delen ('clusters') en de onderdelen ('bestemmingen').

- Cluster 5 en met name de bestemmingen 1 (klimaat), 2 (sector overschrijdende oplossingen voor de klimaat- en energietransitie), 3 en 4 (energie).
- In mindere mate cluster 6 voor aspecten in verband met adaptatie aan klimaatverandering en bestemming 5 (land, oceaan en water voor klimaatverandering).
- De 'missies' Adaptation to Climate Change en Climate-Neutral and Smart Cities
- De cluster 5-partnerschappen[31] waarbij Belgische regio's betrokken zijn, met name die welke rechtstreeks verband houden met het klimaat:
  - Driving Urban Transition (DUT)
  - Clean Energy Transition Partnership

31 Explore Partnerships, ERA-LEARN, 2023, consulté legeconsulteerd op 8/36/2023 2026 https://www.era-learn.eu/network-information/networks?cid=, 2023 &el_type=&el_status=&funding_framework=horizoneurope&societal_challenges=horizon-c5&coord=

- De cluster 6-partnerschappen[32] met de Belgische gewesten in het bijzonder:
  - SBEP voor de blauwe economie
  - Water4All
  - AGROECOLOGY
- Het European Innovation Council (EIC, Europese Innovatieraad) voor onderzoekers en kmo's die onderzoeksresultaten naar de markt willen brengen. Thematische 'challenges' maken meer specifieke steun mogelijk voor energie- en klimaatprojecten in de EIC Pathfinder, EIC Transition en EIC Accelerator.

In juni 2026 heeft België sinds 2021 395 miljoen euro ontvangen uit de onderdelen Klimaat en Energie van Horizon Europe (cluster 5) voor 435 projecten (6% van de door Cinea beheerde portefeuille).[33]

Volgens de EIC Data hub hebben 7 Belgische start-ups 15,18 miljoen euro aan subsidies ontvangen voor hun projecten op het gebied van klimaat, milieu en energie (eventueel in combinatie met investeringen in eigen vermogen). Dit is 6,2% van de totale EU-27-projecten voor deze thema's en zelfs 14,2% voor klimaat- en milieutechnologieën.[34]

Wat daarnaast de Horizon Europe-missies betreft:
- Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (stadsgewest), Antwerpen, La Louvière en Leuven zijn door de Europese Commissie geselecteerd voor de missie inzake steden in april 2022.[35] Leuven is ook geselecteerd als piloot door het project NetZeroCities, dat het platform van de missie beheert.[36]
- De Waalse en Vlaamse gewesten en de steden Blankenberge, Leuven, Hasselt en Ottignies-Louvain-La Neuve hebben het handvest van de missie rond adaptatie ondertekend.[37]

Daarnaast, met betrekking tot de missies van Horizon Europe
- 2 regio's (Wallonië, Vlaanderen) en 4 steden (Blankenberge, Louvain, Hasselt, Ottignies-Louvain-La-Neuve) hebben het handvest van de missie Adaptatie aan de klimaatverandering ondertekend (7/03/2023).[38]
- Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (stadsregio), Antwerpen, La Louvière en Leuven zijn door de Europese Commissie geselecteerd voor de missie voor steden in april 2022.[39] Antwerpen en Leuven of hebben al een label gekregen voor deze missie ter beloning van het plan dat zij hebben aangenomen en dit moet hun toegang tot Horizon Europe-financiering vergemakkelijken. Leuven werd ook geselecteerd als pilot door het NetZeroCities-project, dat het missieplatform beheert.

Belgische innovatie-actoren kunnen ook genieten van subsidies, aandelenprogramma's en het netwerk van EIT KIC's (Knowledge & Innovation Communities), met name EIT Climate en EIT Innoenergy.[40]

32 Explore Partnerships, ERA-LEARN, 2023, consulté le 8/3/2023 https://www.era-learn.eu/network-information/networks?cid=, 2023 &el_type=&el_status=&funding_framework=horizoneurope&societal_challenges=horizon-c6&coord=
33 CINEA Dashboard, Qlik Sense, Europese Commissie, geraadpleegd op 08/06/2026
34 EIC-datahub, geraadpleegd op 23/01/2026
35 European Commission, EU missions : 100 climate-neutral and smart cities, European Commission, 2022, https://data.europa.eu/doi/10.2777/191876
36 PilotCities Programme, NetZeroCities, consulté le 14/03/2023, https://netzerocities.eu/pilot-cities-programme/
37 https://research-and-innovation.ec.europa.eu/system/files/2023-05/ec_rtd_eu-climate-mission-meet-the-regions.pdf
38 Ongewijzigd in de laatste versie van 9/05/2025 https://research-and-innovation.ec.europa.eu/document/download/8a222614-73e5-4253-a3de-d8712885d470_en?filename=ec_rtd_eu-mission-climate-adaptation-meet-the-regions.pdf
39 Europese Commissie, EU-missies: 100 klimaatneutrale en slimme steden, Europese Commissie, 2022, https://data.europa.eu/doi/10.2777/191876 https://data.europa.eu/doi/10.2777/191876
40 https://research-and-innovation.ec.europa.eu/system/files/2023-05/ec_rtd_eu-climate-mission-meet-the-regions.pdf

Innovatiefonds

Het innovatiefonds, dat wordt gefinancierd met inkomsten uit het EU-emissiehandelssysteem, is bedoeld om bedrijven te ondersteunen die investeren in innovatieve koolstofarme technologieën met een aanzienlijk potentieel om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. Op basis van een koolstofprijs van 75 euro/ton CO2-equivalent zal dit programma 40 miljard euro bieden voor 2020-2030.

19 Belgische projecten[41] worden gefinancierd vanaf 20/04/2026 en ontvangen bijna 1,7 miljard euro.[42]

In de afgelopen vijf jaar hebben Belgische bedrijven ongeveer 10,8 % van deze Europese middelen aangetrokken.[43]

LIFE

Het LIFE -programma (5,4 miljard euro) is zeer relevant voor dit plan, met name voor deze twee subprogramma's:

- Het subprogramma **Climate Change mitigation & Adaptation** draagt bij tot de transitie naar een duurzame, klimaatneutrale, veerkrachtige, energie-efficiënte en hernieuwbare energie-economie. Het bevat 3 componenten:
  - Op het gebied van mitigatie financiert het subprogramma piloot- en demonstratieprojecten en projecten voor de uitwisseling van beste praktijken op het gebied van landbouw, landgebruik, veenlandbeheer, hernieuwbare energie en energie-efficiëntie. Het ondersteunt ook de uitvoering van EU-wetgeving.
  - Op het gebied van adaptatie cofinanciert het programma pilootprojecten, demonstraties en uitwisseling van goede praktijken inzake adaptatie (aanpassing) in steden, ruimtelijke ordening, veerkracht van infrastructuur, duurzaam waterbeheer, veerkracht van landbouw, bosbouw en toerisme.
  - De onderdelen adaptatie en mitigatie financieren ook geïntegreerde projecten die het Europese beleid op dit gebied op regionaal of nationaal niveau ten uitvoer leggen.
  - Het onderdeel klimaatgovernance en informatie financiert projecten op het gebied van informatie, bewustmaking en verspreiding.
- Het deelprogramma Clean Energy Transition is een voortzetting van het programma Intelligente Energie voor Europa (2003-2013) en de Horizon 2020-oproepen voor energie-efficiëntie. Het heeft een budget van bijna 1 miljard euro voor 2021-2027. Het financiert coördinatie- en ondersteuningsacties om sociaaleconomische belemmeringen voor duurzame energie te helpen overwinnen en betrekt meerdere actoren op verschillende niveaus, waaronder lokale en regionale overheden.

Het LIFE-programma financiert geen onderzoek en innovatie, maar innovatieve en marktgerichte projecten.

Volgens de projectportefeuille van CINEA (juin 2026)[44] :

[41] Lijst van geraadpleegde projecten op 25/06/2025 https://climate.ec.europa.eu/eu-action/eu-funding-climate-action/innovation-fund/innovation-fund-projecten_en

[42] Innovatiefonds Openbaar Dashboard, Zelfbediening, 23/01/2026 (projecten uitgevoerd)

[43] Innovatiefonds Openbaar Dashboard, Portfolio of signed projects, 12/06/2026 (projecten uitgevoerd)

[44] CINEA LIFE Project Portfolio - Self-service, consulté le 08/06/2026, https://dashboard.tech.ec.europa.eu/qs_digit_dashboard_mt/public/sense/app/8298c020-48a6-4b84-91f4-f6f2665c0f99/sheet/764efc33-9f43-4a17-a9ef-aae73ddd6cfb/state/analysis

- Hebben 17 projecten met 35 Belgische begunstigden sinds 2021 8,34 miljoen euro uit het subprogramma Klimaat ontvangen. Van bijzonder belang is het geïntegreerde BE REEL-project (2018-2024) waarbij onder meer het Vlaamse en het Waalse Gewest betrokken zijn om ervoor te zorgen dat België zijn doelstellingen voor de renovatie van gebouwen in 2050 haalt.
- 128 projecten met 228 Belgische begunstigden hebben sinds 2021 bijna 52,4 miljoen euro van het subprogramma Clean Energy Transition ontvangen.

Connecting Europe facility

De Europese Connecting Facility (CEF, meer dan 20 miljard euro) ondersteunt de aanleg van infrastructuur, voornamelijk energie (5,8 miljard euro), vervoer (12,8 miljard euro). Deze infrastructuur moet deel uitmaken van het trans-Europese energienetwerk (TEN-E). In het kader van de TEN-E worden prioritaire corridors en thema's vastgesteld en wordt een tweejaarlijkse lijst opgesteld van projecten van gemeenschappelijk belang die in aanmerking komen voor financiering uit de CEF Energie. Voor 2021-2027 is aan de CEF Energie 5,84 miljard euro toegewezen.

De energiepijler ondersteunt de bouw en verbetering van duurzame energie-infrastructuur, met inbegrip van grensoverschrijdende projecten op het gebied van hernieuwbare energie. Het TEN-E stelt prioritaire corridors en thema's vast en stelt een tweejaarlijkse lijst op van projecten van gemeenschappelijk belang die in aanmerking komen voor financiering op het gebied van energie. Deze financiering is gericht op actoren van een bepaalde omvang.

De TEN-E hebben in België bijvoorbeeld betrekking op:
- Het offshorenetwerk in de Noordzee.
- West-Europese interconnecties voor waterstof.

De vijfde en laatste lijst van PCI-projecten voor 2021 omvat/
- de interne lijnen aan de noordgrens van België tussen Zandvliet en Lillo-Liefkenshoek (BE), en tussen Liefkenshoek en Mercator, met inbegrip van een onderstation te Lillo (BE) (momenteel 'BRABO II + III' genoemd);
- Interconnectie tussen Lonny (FR) en Gramme (BE) zie de **LAG-studie**;
- Het commerciële project Northern Lights betreft het vervoer van CO_2 tussen verschillende Europese afvanginitiatieven (VK, Ierland, België, Nederland, Frankrijk, Zweden) en het vervoer van het afgevangen CO_2 per schip naar een opslaglocatie op het Noors continentaal plat;
- CO_2 TransPorts wil infrastructuur ontwikkelen om grootschalige afvang, transport en opslag van CO_2 vanuit Rotterdam, Antwerpen en de Noordzeehaven te vergemakkelijken.

Volgens de CINEA-projectportefeuille (eind maart 2024) hebben 2 projecten met 6 Belgische deelnemers sinds 2021 miljoen euro ontvangen.[45]

Gefinancierd EFC 2021-2024 (EU-bijdragen zonder medefinanciering)
- Voor vervoer: 46 miljard euro in de EU-27, waarvan 1,4 miljard euro voor 159 grensoverschrijdende projecten in België (35,8%).
- Voor energie: 7,9 miljard euro in de EU-27, waarvan 62,16 miljoen euro voor 7 grensoverschrijdende projecten met betrekking tot België (1,7%).[46]

[45] CINEA Project Portfolio, geraadpleegd op 08/06/20206
https://dashboard.tech.ec.europa.eu/qs_digit_dashboard_mt/public/sense/app/3744499f-670f-42f8-9ef3-0d98f6cd586f/sheet/764efc33-9f43-4a17-a9ef-aae73ddd6cfb/state/analysis
[46] Dashboard CINEA geraadpleegd op 08/06/20206

Digital Europe

Het programma Digital Europe (7,5 miljard euro) financiert projecten die het gebruik van innovatieve digitale technologieën door bedrijven, burgers en overheden moeten vergemakkelijken. Het gaat dus niet langer om onderzoek en innovatie, maar om grootschalige implementatie van technologieën. Het programma draagt ook bij aan de uitvoering van de Green Deal[114] met voor dit plan relevante mogelijkheden in het deel voor het gebruik van technologieën door de samenleving en de economie waarvoor in totaal 1,1 miljard euro is uitgetrokken. Klimaatverandering werd meer in het algemeen 'gemainstreamd' als een horizontale prioriteit in het programma, zodat de verschillende technologische innovaties er ook aan hebben bijgedragen.

- In 2021-2022 werd 155 miljoen euro voorzien voor het initiatief Destination Earth en andere voorbereidende acties voor de Green Deal.[47] Zo zijn verschillende Belgische actoren betrokken bij het geselecteerde project voor het bestuur van de Living-in.eu-gemeenschap om digitale technologieën in te zetten voor steden en gemeenschappen.
- In 2023-2024 is 60 miljoen euro begroot voor het initiatief 'Destination Earth' (platform, data lake en digital twins), dat onder andere de impact van klimaatverandering moet simuleren, en 15 miljoen euro voor de ontwikkeling van het CitiVerse voor klimaatneutrale steden. Klimaatverandering werd breder gemainstreamd in het programma, zodat de verschillende technologische innovaties er ook aan bijdragen.[48]
- In 2025-2027 werd 120 miljoen toegewezen aan Destination Earth.

Alle thema's samen (en niet alleen voor de groene transitie) hebben sinds 2021 223,8 miljoen euro van het programma Digital Europe geprofiteerd op een totaal van 2,42 miljard euro (9,2%).[49] België zou in de top 3 van begunstigden staan wat betreft fondsen en projecten.[50]

Voor onderwerpen in verband met de groene transitie ontving België ongeveer 4,11 miljoen euro,[51] tegenover 46,14 miljoen euro voor andere EU-landen. Het Belgische aandeel zou 8,9% vertegenwoordigen, meer dan het aandeel in het bbp van de EU.

EIB en InvestEU:

Financiering voor bedrijven bestaat voornamelijk uit leningen en aandeleninvesteringen via de EIB, het Europees Investeringsfonds (EIF) (onderdeel van de EIB-groep) en InvestEU (EU-begrotingsgarantie). 75% van het totale volume van de InvestEU-garantie wordt gegenereerd door de EIB-groep.

Deze steun wordt voornamelijk herverdeeld via financiële intermediairs in de lidstaten, zoals banken of regionale investeringsmaatschappijen.

- PMV (Vlaanderen) is goedgekeurd om een van de uitvoerende actoren te worden en is ook lid van de InvestEU-stuurgroep.

[47] European Commission Digital Europe Work Programme 2021-2022, Commission européenne, 2021, https://ec.europa.eu/newsroom/repository/document/2021-46/C_2021_7914_1_EN_annexe_acte_autonome_cp_part1_v3_x3qnsqH6g4B4JabSGBy9UatCRc8_81099.pdf

[48] European Commission Digital Europe Programme's multiannual work programme for 2023-2024, 24/03/2023 https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/digital-europe-programmes-multiannual-work-programme-2023-2024

[49] Europese Commissie, DIGITAL Country Profile Pro, geraadpleegd op 08/06/2026

[50] Europese Commissie, DIGITAL Project Profile, Overzicht per land/regio, geraadpleegd op 08/06/2026

[51] Europese Commissie, Projectprofiel Programma Digitaal Europa, kerncijfers, geraadpleegd op 08/06/2026door de thema's "digitaal productpaspoort" te selecteren: duurzame en circulaire systemen, digitale oplossingen ter ondersteuning van het Nieuw Europees Bauhaus-initiatief, energiedataruimte, EU-referentiekader voor energiebesparing, dataruimte voor de Europese Green Deal, voorbereidende acties voor de dataruimte voor de Europese Green Deal)

- Dit kan een probleem zijn voor andere regionale en federale beleggingsondernemingen. Zo heeft Finance&invest.brussels onlangs overeenkomsten gesloten met de EIB (50 miljoen euro) en het EIF (54 miljoen euro en 78 miljoen euro), die niet specifiek gericht zijn op de groene transitie, maar op de financiering van kmo's in het algemeen.
- Andere financiële intermediairs zijn particuliere banken.

Meer dan 457 miljard euro (per 31/08/2025) is door InvestEU in België geïnvesteerd (niet beperkt tot de groene transitie).

Tussen 2021 en medio 2024 schatte de Europese Commissie de totale EIB-bijdrage voor klimaatactie op 4,3 miljard voor België en 109,9 miljard voor de 27 lidstaten.[52]

Voor dezelfde periode werden de volgende overeenkomsten ondertekend:

- In december 2022 ondertekende het EIF een overeenkomst met ING België om bankgaranties in te zetten voor de duurzaamheidsportefeuille van InvestEU. Deze garantie dekt 100 miljoen euro aan garanties ter ondersteuning van een leningenportefeuille van ten minste 140 miljoen euro voor kmo's en kleine midcaps.
- In 2023 ondertekende het EIF verschillende geplafonneerde garantieovereenkomsten met regionale investeringsmaatschappijen (PMV, Finance & Invest Brussels en Wallonie Entreprendre) voor bijna miljoen euro aan garanties voor eerste verliezen die een portefeuille van meer dan 600 miljoen euro aan nieuwe financiering dekken.
- Aan de aandelenzijde had het EIF contracten ondertekend met 6 Belgische investeringsfondsen voor investeringen in zowel start-ups (ITI, Innovative Technology Investments) als groei- en ontwikkelingsactiviteiten (LMM, Lower Mid-market) voor een totaalbedrag van 200 miljoen euro. In beide gevallen zijn sommige van deze fondsen gespecialiseerd in duurzaamheid.

Een deel van de InvestEU- of EIB-financiering is ook rechtstreeks toegankelijk voor België of zijn regio's voor aanzienlijke overheidsinvesteringen. Zo heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een EIB-lening van 475 miljoen euro gekregen om de kwaliteit en duurzaamheid van zijn openbaar vervoer te verbeteren. Een zeer groot bedrijf kan ook de schaal hebben om de EIB rechtstreeks te benaderen. Van de InvestEU-financiering die voor België is ontvangen (408 miljoen euro ondertekend op 31/08/2025), is[53] het enige project dat voor de transitie lijkt te zijn een lening van 250 miljoen euro (gedekt door 45,6 miljoen InvestEU-garanties voor België) voor de Nexan International Group voor R&I-activiteiten op het gebied van stroomkabels, met name in België.

Volgens de EIB-website werden tussen 2020 en 2026 in totaal 15 projecten op het gebied van energie gefinancierd voor een totaalbedrag van 2,6 miljard euro.[54] In de andere thema's wordt geen specifieke klimaat- en milieufinanciering genoemd. Een ouder voorbeeld (periode 2014-2020) is het Belfius Smart Cities Climate & Circular Economy I en II-programma, dat tweemaal 200 miljoen euro aan leningen heeft verstrekt aan Belgische steden en gemeenten. Opmerkelijk is ook het InvestEU-portaal, dat fungeert als intermediair met investeerders en 23 Belgische projecten omvatte met betrekking tot de energie-unie en het klimaat (per 8 juni 2026).

[52] Europese Commissie, Environmental Implementation Review 2022 – Country Report Belgium, 08/07/2025, blz. 42.
[53] Gegevens verstrekt door de vertegenwoordiger van de EIB in België, 28/01/2026
[54] Europese Investeringsbank, gefinancierde projecten, geraadpleegd op 14/01/2026 11:45